27 MAR 1997

प्राथमिक आरोग्य केंद्रात येणाऱ्या रुग्णांकडून आकारल्या जाणाऱ्या शुल्काच्या विनियोगाबाबत मार्गदर्शक तत्वे.

महाराष्ट्र शासन,
सार्वजनिक आरोग्य विभाग,
शासन निर्णय क्र. पीएचसी/१०९३/३५०७/प्र.क्र.४१४/आ.४
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

22 MAR 1997

दिनांक:- ६ मार्च, १९९७.

वाचा :- शासन परिपत्रक, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग क्र. झेडपीटी/१०९३/१३७१/प्र.क्र.२३६७/२४, दि. १६/१/१९९६.

शासन निर्णय :-

राज्यात असलेल्या निरनिराळ्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रात येणाऱ्या रुग्णांकडून सध्या नोंदणी शुल्क म्हणून प्रति रुग्ण १० पैसे वसूल करण्यात येते व ही रक्कम शासनाच्या तिजोरीत जमा केली जाते. परंतु प्राथमिक आरोग्य केंद्रे ही जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम १९६१ अन्वये जिल्हा परिषदांना हस्तांतरीत केलेली योजना आहे. त्यामुळे या प्राथमिक आरोग्य केंद्राची देखभाल व दुरुस्ती तसेच इतर खर्चासाठी लागणारा निधी उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने राज्यातील निरनिराळ्या जिल्हा परिषदांनी रुग्णांकडून आकारण्यात येणाऱ्या या शुल्काच्या रकमेत वाढ केली असून सध्या या शुल्काद्वारे जमा होणाऱ्या रकमांपैकी प्रती रुग्ण १० ते २० पैसे ही रक्कम शासनाच्या तिजोरीत जमा करुन उरलेली रक्कम सदर प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या नावाने उघडलेल्या बँकेतील खात्यात जमा केली जाते. या रकमेतून प्राथमिक आरोग्य केंद्राचे वैद्यकीय अधिकारी प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या देखभाल व दुरुस्तीसाठी तसेच रुग्णांना लागणारी अत्यावश्यक औषधे खरेदी करण्यासाठी खर्च करतात. परंतु या प्राथमिक आरोग्य केंद्रामध्ये या खर्चाचे हिशोब व्यवस्थितपणे ठेवले जात नाहीत. वर नमूद केलेल्या दिनांक १६/६/१९९६ च्या शासन परिपत्रकान्वये रुग्णांकडून वसूल करण्यात येणाऱ्या शुल्काद्वारे जमा होणाऱ्या रकमा जिल्हा निधीमध्ये ठेवण्याचे आदेश निर्गमित झाले आहेत. आता निरनिराळ्या जिल्हा परिषदांकडून प्राथमिक आरोग्य केंद्रात येणाऱ्या रुग्णांकडून वसूल करण्यात येणाऱ्या नोंदणी शुल्काच्या रकमेत वाढ करुन

[illegible]किरीता लागणा-या रकमा शुल्काद्वारे जमा झालेल्या निधीतून काढून त्याचा [illegible]योग करण्याबाबतची मार्गदर्शक तत्वे ठरविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन [illegible]ती. त्यानुसार या शासन निर्णयाद्वारे प्राथमिक आरोग्य केंद्रात येणा-या [illegible]णांकडून प्रति रुग्ण रु.२/- पर्यंत नोंदणी शुल्क आकारण्यास परवानगी देण्यात आहे. अशा प्रकारे आकारण्यात आलेल्या शुल्काद्वारे जमा होणारी संपूर्ण [illegible]कम जिल्हा निधीमध्ये जमा करण्यात यावी व जमा झालेल्या शुल्काच्या रकमेचा विनियोग खाली नमूद केलेल्या मार्गदर्शक तत्वानुसार करण्यात यावा.

नोंदणी शुल्काद्वारे जमा झालेल्या रकमेचा विनियोग करण्याबाबतची मार्गदर्शक तत्वे.

---

(१) ज्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रात निधी जमा करण्यात आलेला असेल त्याच प्राथमिक आरोग्य केंद्राकरीता सदर रक्कम खर्च करता येईल.

(२) प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या मुख्य इमारती व निवासस्थानाच्या किरकोळ दुरूस्तीसाठी प्रतिवर्ष रु.५,०००/- पर्यंत खर्च करता येईल. (या किरकोळ स्वरूपाच्या दुरूस्तीमध्ये गवंडी काम, लोहार काम व विद्युत काम यांचा अंतर्भाव असेल.)

(३) प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या आवार स्वच्छतेसाठी प्रतिवर्षी रु.१२००/- पर्यंत खर्च करता येईल. यामध्ये गवत काढणे, खाचखळगे, खड्डा, मोठे खड्डा बुजणे इत्यादीचा अंतर्भाव राहिल.

(४) प्राथमिक आरोग्य केंद्रात आंतररुग्ण म्हणून दाखल झालेल्या अत्यवस्थ व आर्थिकदृष्टया कमकुवत गटातील रुग्णांना लागणारी जीवनावश्यक औषधे खरेदी करण्यासाठी प्रतिवर्षी रु.२,०००/- पर्यंत खर्च करता येईल.

(५) प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील उपकरणे, पलंग, पंखे, फर्निचर यांना सफेद तैलरंग लावण्यासाठी प्रतिवर्ष रु.१२००/- पर्यंत खर्च करता येईल. (इमारतीचे रंग काम मात्र यात अंतर्भूत नाही.) 1500/

(६) प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील वाहन उपलब्ध नसल्यास अत्यवस्थ रुग्णास पुढील उपचारार्थ तातडीने ग्रामीण अथवा जिल्हा रुग्णालयात पाठविणे आवश्यक असल्यास व सदर रुग्ण आर्थिकदृष्टया कमकुवत [illegible] अशा रुग्णांना ग्रामीण अथवा जिल्हा रुग्णालयात

(७) वर नमूद केलेल्या मर्यादेच्या बाहेर खर्च करावयाचा असल्यास व संयुक्त असल्यास पुरेशी रक्कम उपलब्ध असल्यास असा खर्च संबंधित जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याच्या परवानगीने खर्च करता येईल.

(८) या व्यतिरिक्त इतर बाबींवर खर्च करता येणार नाही.

वरील बाबींवर खर्च करण्यापूर्वी प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या सल्लागार समितीची मान्यता घेणे आवश्यक राहील. अत्यवस्थ रुग्णासाठी करण्यात येणाऱ्या औषधांच्या खरेदीचा व वाहतुकीचा खर्च हा रुग्णाची स्थिती पाहून करावा व नंतर सल्लागार समितीची कार्योत्तर मान्यता घेण्यात यावी.

वरील बाबींवर करण्यात येणाऱ्या खर्चाचे प्रतिवर्षी जिल्हा परिषदांनी लेखा परिक्षण करावे.

सदर शासन निर्णय ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग यांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(रा. गो. हर्डे)
महाराष्ट्र शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई.
सहसंचालक, आरोग्य सेवा (निवैवि), मुंबई.
सहसंचालक, आरोग्य सेवा (आरोग्य) पुणे.
सर्व उपसंचालक, आरोग्य सेवा, सर्व मंडळे
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व जिल्हा आरोग्य अधिकारी,
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
महालेखापाल, (लेखा परीक्षा)/(लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर.
मुख्य लेखा परिक्षक, स्थानिक लेखा निधी महाराष्ट्र राज्य कोकण भवन, नवी मुंबई.
सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी.
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
वित्त विभाग (व्यय १३), मंत्रालय, मुंबई.
कार्यासन अधिकारी (आ. ३)/(अर्थसंकल्प) सा. आ. वि. मंत्रालय, मुंबई.